

Bestemmelser for Civil Luftfart

BL 9-15, udgave 4

Bestemmelser om betaling for benyttelse af lufthavne¹ (Lufthavnstakster)²

I medfør af § 1 a, § 71, stk. 1 og 3, § 149, stk. 10, og § 153a i lov om luftfart, jf. lovbekendtgørelse nr. 1036 af 28. august 2013, fastsættes efter bemyndigelse fra Transport-, Bygnings- og Boligministeriet jf. bekendtgørelse nr. 453 af 11. maj 2017, i henhold til luftfartslovens § 152, stk. 1:

1 Anvendelsesområde

- 1.1 Denne BL fastsætter bestemmelser om lufthavnstakster for benyttelse af de lufthavne i Danmark, som er åbne for erhvervmæssig lufttrafik, og hvor den årlige trafik overstiger 5 mio. passagerbevægelser, hvorved forstås summen af ankomende passagerer og afgående passagerer, jf. dog pkt. 1.2. og 1.3.
- 1.2 Uanset pkt. 1.1 finder denne BL anvendelse for den lufthavn i Danmark, der har flest passagerbevægelser.
- 1.3 Pkt. 1.2 gælder for alle lufthavne i Danmark, som er åbne for erhvervmæssig lufttrafik.
- 1.4 Hvis flere lufthavne er organiseret i et lufthavnsnet, gælder denne BL for alle lufthavne i lufthavnsnettet, medmindre Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen bestemmer, at en lufthavn i det pågældende lufthavnsnet skal undtages.
- 1.5 Denne BL gælder ikke for Færøerne og Grønland.
- 1.6 På Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens hjemmeside offentliggøres en liste over de lufthavne hvis lufthavnstakster reguleres efter denne BL.

2 Definitioner

- 2.1 *Luftfartsmæssig WACC (Weighted Average Cost of Capital)*
En forrentningssats til forrentning af investeret luftfartsmæssig kapital for de luftfartsmæssige aktiver i den enkelte lufthavn eller lufthavnsnet. Den luftfartsmæssige WACC fastsættes som kapitalomkostningen baseret på CAPM-metoden (Capital Asset Pricing Model).
- 2.2 *Anormale indtægter:*
Indtægter, der er særligt usædvanlige på grund af deres størrelse, art eller hyppighed, og

¹ Denne BL indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/12/EU af 11. marts 2009 om lufthavnsafgifter, EU-Tidende 2009, nr. L 70 af 14. marts 2009, s. 11.

² Referencedokumenter til denne BL er oplyst i BILAG 1.

som vil være misvisende, hvis de bliver anvendt som grundlag for fastsættelsen af taksterne.

2.3 *Anormale omkostninger:*

Omkostninger, der er særligt usædvanlige på grund af deres størrelse, art eller hyppighed, og som vil være misvisende, hvis de bliver anvendt som grundlag for fastsættelsen af taksterne.

2.4 *Kommerciel WACC*

En forrentningssats til forrentning af investeret kommerciel kapital for de kommercielle aktiver i den enkelte lufthavn eller lufthavnsnet. Den kommercielle WACC fastsættes som kapitalomkostningen baseret på CAPM-metoden (Capital Asset Pricing Model).

2.5 *Kommercielle anlæg og ydelser*

Andre anlæg og ydelser end:

2.5.1 Luftfartsmæssige anlæg og ydelser, jf. pkt. 2.6,

2.5.2 Anlæg og ydelser, der i pkt. 2.6.1-2.6.3 i definitionen af luftfartsmæssige anlæg og ydelser er angivet som undtagelser,

2.5.3 Hotelanlæg samt anlæg og ydelser i udlandet,

2.5.4 Øvrige anlæg og ydelser, som ikke er geografisk tilknyttet lufthavnen.

2.6 *Luftfartsmæssige anlæg og ydelser*

De anlæg og ydelser, som udelukkende leveres af lufthavnen, og som er knyttet til start, landing, afmærkning af lufthavnen, parkering af fly samt passager- og fragtekspedition, inklusive securityforanstaltninger, med undtagelse af de anlæg og ydelser, der er omfattet af følgende:

2.6.1 Kommissionens forordning (EF) nr. 1794/2006 af 6. december 2006 om en fælles afgiftsordning for luftfartstjenester med senere ændringer.

2.6.2 Bekendtgørelse om adgang til ground handling-markedet i danske lufthavne, bortset fra centraliserede infrastruktur, der er luftfartsmæssige anlæg godkendt af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen i medfør af bekendtgørelsens § 8.

2.6.3 Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2006 af 5. juli 2006 om handicappede og bevægelseshæmmede personers rettigheder, når de rejser med fly.

2.7 *Lufthavn*

Et område, der er specielt indrettet til landing, start og manøvrering af luftfartøjer, herunder også eventuelle tilknyttede anlæg, der er nødvendige af hensyn til flytrafikken og service af luftfartøjer, bl.a. nødvendige anlæg til betjening af den erhvervsmæssige lufttrafik.

2.8 *Lufthavnsbruger*

En fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for flybefordring af passagerer, post og/eller fragt til eller fra den pågældende lufthavn.

2.9 *Lufthavnsdriftsorgan*

Et organ, som eventuelt i tilknytning til andre aktiviteter, i henhold til nationale love,

bestemmelser eller kontrakter har fået til opgave at administrere og forvalte lufthavnsinfrastrukturen eller lufthavnsnet-infrastrukturen og at koordinere og kontrollere de aktiviteter, der udføres af de forskellige virksomheder, der opererer i de pågældende lufthavne eller lufthavnsnet.

2.10 *Lufthavnsnet*

En gruppe lufthavne, der er behørigt udpeget som sådan af medlemsstaten, og som drives af samme lufthavnsdriftsorgan.

2.11 *Lufthavnstakster*

En betaling for brug af anlæg og ydelser, der udelukkende stilles til rådighed af lufthavnsdriftsorganet, og som er knyttet til landing, start, afmærkning af flyvepladsen, parkering af fly samt passager- og fragtekspedition. Lufthavnstaksterne skal fremgå af lufthavnens takstregulativ.

2.12 *Referenceår*

Kalenderåret 3 år forud for det år, hvor den indeværende reguleringsperiode udløber. Referenceåret benævnes år "n-3".

2.13 *Reguleringsperiode*

En periode på op til 4 år, hvori lufthavnstaksterne er gældende. Reguleringsperioden starter 1. januar i året efter udløbet af den indeværende reguleringsperiode. Reguleringsperioden kan være op til 4 år, hvis parterne fastsætter taksterne ved forhandling. Reguleringsperioden er 2 år, hvis takstfastsættelsen ikke sker ved forhandling mellem parterne. Det første år i reguleringsperioden benævnes år "n".

2.14 *Rimeligt afkast*

Det afkast, der kan forventes ved en lignende investering med tilsvarende risiko beregnet ved WACC.

2.15 *Takstområde*

En gruppering af takster, der relaterer sig til den enkelte passager eller til den enkelte operation. Eksempler på takstområder kan være passagerafgift, securityafgift, handlingafgift, CUTE (Common Use Terminal Equipment) afgift, startafgift, emissionsafgift, opholdsafgift, mv.

2.16 *Takstregulativer*

Lufthavnsdriftsorganets samlede, offentliggjorte fremstilling af lufthavnstakster fastsat i overensstemmelse med bestemmelserne i denne BL på samtlige takstområder for en reguleringsperiode.

2.17 *Transferpassager*

Passager, der er ankommet til lufthavnen med fly, og hvor rejsen enten står i direkte forbindelse med anden flyrejse, eller passagereren indenfor 24 timer afrejser fra samme lufthavn, enten med andet fly eller med samme fly, med et andet rutenummer. Dette gælder uanset om rejserne foretages med samme lufthavnsbruger.

3 Generelt om fastsættelse af lufthavnstakster

- 3.1 Lufthavnstaksterne skal være omkostningsrelaterede, ikke-diskriminerende og gennemskelige, og skal fastsættes under hensyntagen til de referencedokumenter, der er nævnt i bilag 1.

- 3.2 I det omfang reglerne i denne BL eller ICAO's anbefalinger og retningslinjer strider mod bestemmelserne om statsstøtte i Traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde (artikel 107-109), gælder bestemmelserne i Traktaten.
- 3.3 Lufthavnsdriftsorganet kan variere kvaliteten og omfanget af bestemte lufthavnsydelser, terminaler eller terminaldele med det formål at tilbyde differentierede tjenesteydelser eller en terminal eller terminaldel til særlige formål.
- 3.4 Lufthavnstaksterne kan differentieres på grundlag af kvaliteten og omfanget af de af taksten omfattede ydelser og anlæg, samt omkostningerne ved dem eller enhver anden objektiv og gennemskuelig begrundelse. Kriterierne for en sådan differentiering skal fremgå af lufthavnsdriftsorganets takstregulativer.
- 3.5 Hvis der er flere lufthavnsbrugere, der ønsker adgang til differentierede ydelser og/eller en særlig terminal/terminaldel, jf. pkt. 3.4, end der er kapacitet til, skal lufthavnsdriftsorganet give adgang på grundlag af relevante, objektive, gennemskuelige og ikke-diskriminerende kriterier.
- 3.6 Lufthavnstaksterne kan gradueres i almenhedens og samfundets interesse, herunder af miljøhensyn. Kriterierne for en sådan graduering skal fremgå af lufthavnsdriftsorganets takstregulativer, og disse skal være relevante, objektive og gennemskuelige. Særligt i forhold til opstartsrabatter gælder følgende:
 - 3.6.1 Kriterierne for opstartsrabat skal fremgå af lufthavnsdriftsorganets retningslinjer for opstartsrabat og offentliggøres på lufthavnsdriftsorganets hjemmeside, sammen med en opdateret liste over destinationer, der ydes opstartsrabat til på det pågældende tidspunkt, samt en angivelse af i hvilken periode rabatten ydes.
 - 3.6.2 Lufthavnsdriftsorganet kan indgå aftaler om opstartsrabatter med brugere, der beflyver destinationer, som opfylder lufthavnsdriftsorganets definition af uservicerede ruter, som beskrevet i lufthavnens retningslinjer for opstartsrabat.
 - 3.6.3 Hvis der efterfølgende er flere brugere, som beflyver en destinationen hvortil der ydes opstartsrabat, skal opstartsrabatten gives til alle brugere, der opfylder de af lufthavnsdriftsorganet objektivt definerede kriterier.
 - 3.6.4 Ved ændring af retningslinjer for opstartsrabat skal lufthavnsdriftsorganet indkalde til et møde med lufthavnsbrugerne for at orientere om og begrunde de påtænkte ændringer. Lufthavnsbrugerne har her mulighed for at kommentere de påtænkte ændringer. Lufthavnsdriftsorganet skal efterfølgende udarbejde en begrundelse for de påtænkte ændringer set i forhold til lufthavnsbrugernes synspunkter og fremsende denne til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.
- 3.7 Differentierede lufthavnstakster, jf. pkt. 3.5 eller graduerede takster, jf. pkt. 3.6, skal forudgående være godkendt af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, jf. afsnit 9.

4 Den incitamentsskabende model til fastsættelse af lufthavnstakster

- 4.1 Formålet med modellen er at skabe en incitamentsstruktur, som sikrer, at:
 - 4.1.1 Lufthavnsdriftsorganet gennem et konkurrencedygtigt takstniveau og et passende højt serviceniveau til enhver tid understøtter den højest mulige nationale, internationale og interkontinentale, tilgængelighed til gavn for både erhvervslivet og fritidsrejsende.

- 4.1.2 Lufthavnsdriftsorganet har økonomisk incitament til at investere i den luftfartsmæssige infrastruktur, således at kapaciteten i lufthavnen til enhver tid understøtter den højst mulige nationale, internationale, herunder interkontinentale, tilgængelighed til gavn for samfundet.
 - 4.1.3 En andel af lufthavnsdriftsorganets merafkast fra kommercielle anlæg og ydelser årligt bidrager til at dække lufthavnsdriftsorganets luftfartsmæssige omkostninger i form af driftsomkostninger, afskrivninger og et rimeligt luftfartsmæssigt afkast.
 - 4.1.4 Takst-, service- og kapacitetsniveau i videst muligt omfang bliver fastsat i et ligeværdigt samarbejde mellem lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugerne.
 - 4.1.5 Lufthavnen i Danmark, der har flest passagerbevægelser, agerer efter en målsætning om, at være et betydeligt knudepunkt for transfertrafik i Nordeuropa og det førende knudepunkt for transfertrafik blandt de nordiske lande.
- 4.2 Ved fastsættelsen af taksterne skal forhandlingsparterne først ved forhandling søge at opnå enighed om taksterne for den kommende reguleringsperiode, jf. afsnit 7. Hvis dette ikke er muligt, fastsætter Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen årlige indtægtsrammer, som udgør det maksimale beløb, som lufthavnsdriftsorganet for hvert af årene i reguleringsperioden må anvende som grundlag for fastsættelsen af takster for benyttelse af de luftfartsmæssige anlæg og ydelser, jf. afsnit 8.
- 4.3 For at sikre en sammenhæng mellem takst-, kapacitets- og serviceniveau skal lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugerne, uanset om der kan opnås enighed ved forhandling, jf. afsnit 7, eller takstfastsættelsen sker ved Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens regulering, jf. afsnit 8, indgå en særlig aftale om serviceniveauer (herefter benævnt SLA) på områder af betydning for passagerernes og luftfartøjernes færd gennem lufthavnen. SLA, der skal være gældende for reguleringsperioden, skal indeholde;
- 4.3.1 En kvantificering af målepunkter (herefter benævnt KPI'er) for hvert af de udvalgte områder,
 - 4.3.2 Principper for indregning i taksterne, og
 - 4.3.3 Bestemmelser om løsning af eventuelle tvister om aftalen.
- 4.4 Hvis parterne ikke kan blive enige om fastsættelsen af målepunkter, jf. pkt. 4.4.1, eller principper for indregning i taksterne, jf. pkt. 4.4.2, fastsætter Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen målepunkter og principper for indregning i taksterne. I givet fald er parterne forpligtede til at meddele Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen de oplysninger, som Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen finder nødvendige inden for tidsfrister fastsat af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

5 Samråd

- 5.1 Lufthavnen og lufthavnsbrugerne eller disses repræsentanter skal, medmindre andet er aftalt under det seneste samråd, afholde samråd mindst en gang om året om, hvordan lufthavnstakstsystemet skal fungere, om taksternes størrelse og om kvaliteten af de anlæg og ydelser, der stilles til rådighed.
- 5.2 Er der indgået flerårig aftale mellem lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugerne, skal samråd finde sted i henhold til denne aftale.

- 5.3 Uanset pkt. 5.2 kan Trafik-, Bygge og Boligstyrelsen, med henblik på at fremme informationsudvekslingen, pålægge lufthavnsdriftsorganet at afholde hyppigere samråd med lufthavnsbrugerne.
- 5.4 Lufthavnsdriftsorganet skal høre lufthavnsbrugerne, før planer om ny eller væsentlige ændringer af eksisterende infrastruktur lægges fast.

6 Information i forbindelse med takstforhandlingerne

- 6.1 Der skal underskrives en fortrolighedserklæring af parterne forud for deltagelse i forhandlingerne samt modtagelse af informationer jf. pkt. 6.3 og 6.5.
- 6.2 Lufthavnsdriftsorganet skal senest 1. september ét år forud for reguleringsperiodens udløb (år n-2) redegøre for lufthavnsdriftsorganets omkostninger pr. transferpassagerer og pr. lokalt afgående passagerer i referenceåret.
- 6.3 De lufthavnsbrugere, som deltager i forhandlingerne, eller som lader sig repræsentere, skal senest 1. oktober ét år forud for reguleringsperiodens udløb (år n-2) fremlægge følgende information for lufthavnsdriftsorganet og Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen;
- 6.3.1 3-årig trafikprognose (opdelt på EU, non-EU, Schengen, non-Schengen og indenrigstrafik) startende i året for reguleringsperiodens udløb (år n-1 til n+1),
- 6.3.2 10-årig prognose over sammensætningen og den forventede udnyttelse, af deres luftfartøjsflåde. Første år i prognosen skal være året forud for reguleringsperiodens udløb (år n-2 til n+7),
- 6.3.3 Redegørelse for lufthavnsbrugerens udviklingsplaner i lufthavnen og deraf afledte kapacitets- eller servicebehov over en periode startende i året forud for reguleringsperiodens udløb og 10 år frem (år n-2 til n+7).
- 6.4 Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen fremlægger senest 1. november ét år forud for reguleringsperiodens udløb (år n-2) følgende til brug for fastsættelse af taksterne:
- 6.4.1 En 10-årig trafikprognose på baggrund af bl.a. prognoserne i pkt. 6.3.1 og 6.3.2, efter en indledende, skriftlig høring af parterne. Første år i prognosen skal være året forud for reguleringsperiodens udløb (år n-2 til n+7).
- 6.4.2 Den luftfartsmæssige WACC. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen skal foretage en indledende høring af lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugerne, inden den luftfartsmæssige WACC bliver fastlagt.
- 6.4.3 Den kommercielle WACC. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen skal foretage en indledende høring af lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugerne, inden den kommercielle WACC bliver fastlagt.
- 6.4.4 En procentsats, som taksten for transferpassagerer maksimalt vil udgøre i forhold til den lokalt afgående passagertakst, hvis takstfastsættelse ikke aftales mellem parterne. Procentsatsen fastsættes på baggrund af:
- 6.4.4.1 Lufthavnsdriftsorganets oplysninger om omkostninger pr. transferpassagerer og pr. lokalt afgående passagerer i referenceåret efter pkt. 6.2, og

- 6.4.4.2 En beregning af forventede tilgængelighedseffekter ved en skønsmæssigt fastsat reduktion ud over det, der følger af oplysningerne om omkostningerne.
- 6.5 Lufthavnsdriftsorganet skal senest 1. december et år forud for reguleringsperiodens udløb (år n-2), fremlægge følgende:
- 6.5.1 10-års plan for udvikling af luftfartsmæssige og kommercielle investeringer i lufthavnen baseret på bl.a. informationerne i pkt. 6.3.1-6.3.3. Første år i planen skal være året forud for reguleringsperiodens udløb (år n-2 til n+7).
 - 6.5.2 Årlig historisk opgørelse, omfattende referenceåret og de seneste 5 år forud for dette (år n-8 til n-3), af merafkast på henholdsvis de luftfartsmæssige og kommercielle anlæg og ydelser, jf. pkt. 8.3.4, herunder størrelsen af indtægter, driftsomkostninger, afskrivninger og forrentning af investeret kapital. Opgørelsen skal vise sammenhæng til reviderede årsrapporter og angive de principper som er anvendt til fordeling af indtægter, driftsomkostninger og afskrivninger mellem luftfartsmæssige og kommercielle aktiviteter.
 - 6.5.3 Dokumentation af:
 - 6.5.3.1 Effektiviseringsgevinster, herunder relevante nøgletal, for indeværende reguleringsperiode (dog begrænset til årene forud for året for udløbet af indeværende reguleringsperiode (år n-1)),
 - 6.5.3.2 Opfyldelse af KPI'er, jf. pkt. 4.4.1, i perioden hvor indeværende SLA er gældende,
 - 6.5.3.3 Myndighedsbestemte omkostninger for indeværende og kommende reguleringsperiode.
 - 6.5.4 En opgørelse omfattende referenceåret og de kommende 6 år herefter for dette (år n-3 til n+3) af:
 - 6.5.4.1 Driftsomkostninger for hhv. luftfartsmæssige aktiviteter fordelt på overordnede kategorier og aktiviteter og kommercielle aktiviteter,
 - 6.5.4.2 Afskrivninger på hhv. luftfartsmæssige aktiver, fordelt på overordnede kategorier og aktiviteter og kommercielle aktiver, samt dokumentation heraf, og
 - 6.5.4.3 Investeret og ibrugtaget kapital for hhv. luftfartsmæssige aktiver fordelt på overordnede kategorier og aktiviteter og kommercielle aktiver, opgjort ultimo i hvert af årene, herunder den rimelige forrentning af den investerede kapital, som beregnet på baggrund af den WACC som er fastsat af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, jf. pkt. 6.4.2 og 6.4.3.
 - 6.5.5 Redegørelse for kendte fremtidige ændringer i lufthavnens omkostningsniveau for perioden startende fra referenceåret og 6 år frem (år n-3 til n+3).
 - 6.5.6 Lufthavnsdriftsorganets forslag til nye takster inklusive begrundelse for den metode, der er anvendt til beregning af lufthavnstakster, samt en opgørelse over de forskellige tjenesteydelser og infrastrukturanlæg, som stilles til rådighed til gengæld for de foreslåede lufthavnstakster.

- 6.5.7 De planlagte luftfartsmæssige investeringers forventede indvirkning på kapaciteten i lufthavnen.

7 Takstforhandlingerne

- 7.1 Fastsættelse af lufthavnstakster skal så vidt muligt ske efter aftale mellem lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugerne.
- 7.2 Takstforhandlingerne finder sted i forbindelse med samråd efter afsnit 5. Forhandlingerne indledes den 1. december i året forud for udløbet af indeværende reguleringsperiode (år n-2) og skal være afsluttet senest den 1. juni i året for udløbet af indeværende reguleringsperiode (år n-1).
- 7.3 Parterne i forhandlingerne er lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugere, der er fysisk etableret i lufthavnen (har base), samt lufthavnsbrugere som selvstændigt eller i forening repræsenterer mindst 5 pct. af lufthavnens passagerbevægelser eller starter.
- 7.4 Forud for forhandlingerne om taksterne indkalder lufthavnsdriftsorganet til et informationsmøde med alle lufthavnsbrugere for at orientere om forhandlingsprocessen og tidsplanen. Lufthavnsbrugerne har her mulighed for at kommentere proces og tidsplan samt komme med forslag til de kommende forhandlinger.
- 7.5 Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens rolle i forhandlingsforløbet:
- 7.5.1 Styrelsen kan, med rådgivere, deltage som observatør i forhandlingerne.
- 7.5.2 Styrelsen kan på eget initiativ eller på anmodning fra en af parterne i forhandlingerne beslutte at indtræde som mægler i forhandlingerne.
- 7.5.3 Styrelsen kan pålægge parterne at fremlægge den dokumentation og information, som Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen finder nødvendig for at sikre gennemsigtighed under forhandlingerne.
- 7.6 Taksterne kan aftales for en periode på op til 4 kalenderår.
- 7.7 Eksisterende omkostninger i relation til opfyldelse af myndighedskrav, herunder om security-, safety- og miljøforhold, indgår på lige vilkår med andre omkostninger ved fastsættelse af taksterne.
- 7.8 Hvis lufthavnstaksterne er fastsat efter aftale mellem lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugerne skal parterne udfærdige en takstaftale. Takstaftalen skal som minimum indeholde:
- 7.8.1 En beskrivelse af de gældende takster (herunder takstniveau) samt en beskrivelse af de kommende takster (herunder takstniveau før evt. prisregulering) i reguleringsperioden. Parterne kan under takstforhandlingerne aftale hvilke takstområder, der skal indgå i den kommende takstaftale. De enkelte takster under de respektive takstområder skal være udspecificeret i denne beskrivelse.
- 7.8.2 En beskrivelse af alle differentierede og graduerede takster, jf. pkt. 3.3-3.7, herunder retningslinjerne for tildelingen af disse takster.
- 7.8.3 Bestemmelser om hvordan væsentlige ændringer i forudsætningerne for takstaftalen håndteres, herunder men ikke begrænset til væsentlige ændrede

myndighedskrav, eller væsentlige ændringer i passagervækst, niveau for driftsomkostninger, investeringer, afskrivninger, niveau for investeringer, mv.

- 7.8.4 Bestemmelser om løsning af eventuelle tvister om aftalen.
- 7.9 Lufthavnsdriftsorganet konstaterer, om – og i givet fald hvornår – forhandlingerne ikke fører til en takstafte og meddeler dette til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, der herefter påbegynder takstfastsættelse efter afsnit 8.
- 7.10 Ved afslutningen af forhandlingerne i året før udløbet af indeværende reguleringsperiode (år n-1) skal lufthavnsdriftsorganet indkalde til et møde med lufthavnsbrugerne for at orientere om de påtænkte ændringer af lufthavnstaksterne på baggrund af forhandlingerne. Lufthavnsbrugerne har her mulighed for at kommentere de påtænkte ændringer. Mødet skal gennemføres på en sådan måde, at bestemmelserne i afsnit 9 om proces for godkendelse af lufthavnstakster, respekteres.

8 Takstfastsættelse aftales ikke mellem parterne (Fall back)

- 8.1 Reguleringsperioden er 2 år, hvis takstfastsættelsen ikke aftales mellem parterne.
- 8.2 Hvis takstfastsættelsen ikke aftales mellem parterne, fastsættes årlige indtægtsrammer af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, jf. pkt. 4.3. Indtægtsrammerne fastsættes senest den 1. august i året for udløbet af indeværende reguleringsperiode (år n-1) og skal dække to kalenderår efter den nuværende reguleringsperiodes udløb.
- 8.3 De årlige indtægtsrammer for de luftfartsmæssige anlæg og ydelser består af summen af følgende beløb:
- 8.3.1 En omkostningsramme, som fastsættes med henblik på dækning af luftfartsmæssige driftsomkostninger i referenceåret, idet der korrigeres for eventuelle anormale omkostninger i referenceåret. Omkostningsrammen fremskrives herefter med passagerudviklingen, så der opnås en samlet omkostningsramme for hvert af de 2 år i reguleringsperioden. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen kan stille krav til lufthavnsdriftsorganet om effektivisering af omkostningsrammen til brug for udregning af indtægtsrammen. Et evt. effektiviseringskrav fastsættes som en procentdel af omkostningsrammen. Ved vurdering af nødvendigheden og i givet fald størrelsen af effektiviseringskravet vil Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen inddrage en vurdering af skønnet effektiviseringspotentiale, hvori kan indgå sammenligninger med andre nordeuropæiske lufthavne. Hvis Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har fastsat et eksplicit effektiviseringskrav, fratrækkes dette omkostningsrammen. Hvor kendte myndighedskrav i den kommende reguleringsperiode medfører forøgede eller reducerede omkostninger i forhold til referenceåret, korrigeres omkostningsrammen for det enkelte år i reguleringsperioden. Omkostninger til væsentlige og uforudsete myndighedskrav, der eventuelt opstår i en reguleringsperiode, behandles efter bestemmelserne i afsnit 10.
- 8.3.2 En omkostningsramme som fastsættes med henblik på dækning af af- og nedskrivning på anlægsaktiver. Omkostningsrammen fastsættes som de forventede årlige af- og nedskrivninger på anlægsaktiver i hvert af de to år i den kommende reguleringsperiode. Afskrivninger beregnes på grundlag af de bogførte anskaffelsespriser. Bogførte anskaffelsespriser opgøres eksklusive eventuelle

regnskabsmæssige opskrivninger. Afskrivninger på aktiver, som planlægges idriftsat i løbet af den kommende reguleringsperiode, indregnes i omkostningsrammen med virkning fra den forventede idriftsættelse.

- 8.3.3 Et beløb til forrentning af investeret kapital i luftfartsmæssige aktiver. Forrentningen beregnes som et rimeligt afkast af den budgetterede gennemsnitlige investerede kapital i det enkelte år i den kommende reguleringsperiode. Den budgetterede investerede kapital opgøres hhv. primo og ultimo i hvert af årene i reguleringsperioden, som den bogførte værdi af anlægsaktiver ekskl. eventuelle regnskabsmæssige opskrivninger pr. 31. december i referenceåret med tillæg af forventede investeringer og fradrag af forventede afskrivninger ekskl. eventuelle regnskabsmæssige opskrivninger i de efterfølgende år. Aktiver under opførelse kan kun medregnes, hvis der ikke indregnes finansieringsomkostninger i aktiverede anlægsomkostninger.
- 8.3.4 En overførsel af merafkast fra det kommercielle område, som skal fratrækkes indtægtsrammen. Merafkastet opgøres som indtægter fratrukket driftsomkostninger, afskrivninger og et rimeligt afkast af investeret kapital. Opgørelsen af merafkastet foretages på baggrund af referenceåret, idet der korrigeres for eventuelle anormale indtægter og omkostninger i referenceåret, mens indtægter ved eventuelt salg af forretningsområder fordeles over en årrække. Merafkastet fremskrives herefter med passagerudviklingen, så der opnås et merafkast for hvert af de 2 år i reguleringsperioden. Overførslen fastsættes som en andel på 40-50 pct. af merafkastet. Andelen fastsættes af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen under hensyn til formålene med reguleringsmodellen.
- 8.4 Lufthavnsdriftsorganet udarbejder forslag til takster med udgangspunkt i indtægtsrammerne og trafikprognosen, jf. pkt. 6.4.1, og transferrabatten, jf. pkt. 6.4.4, for indtægtsrammeperioden. Forslaget til takster skal som minimum indeholde følgende:
- 8.4.1 Angivelse af takster for hvert takstområde for hvert af årene i takstreguleringsperioden.
- 8.4.2 Dokumentation for, at de samlede forventede indtægter fra de luftfartsmæssige ydelser ikke vil overstige indtægtsrammen i de enkelte år.
- 8.4.3 En begrundelse for væsentlige afvigelser i det relative forhold mellem de individuelle takster i forhold til den tidligere takstperiode.
- 8.5 Lufthavnsdriftsorganets forslag til takster for hvert takstområde skal tage udgangspunkt i de senest gældende takster. Ved en ændring inden for hvert individuelt takstområde, som ikke kan tilskrives en samlet justering af alle takstområder, skal lufthavnsdriftsorganet redegøre for behovet for ændringen.
- 8.6 Lufthavnsdriftsorganet skal indkalde til et møde med lufthavnsbrugerne for at orientere om og begrunde, de påtænkte ændringer af lufthavnstaksterne. Lufthavnsbrugerne har her mulighed for at kommentere de påtænkte ændringer. Mødet skal finde sted på en sådan måde, at bestemmelserne i afsnit 9 om godkendelse af takster, respekteres.

9 Proces for godkendelse af takster

- 9.1 Lufthavnsdriftsorganets takstregulativer og de lufthavnstakster, der opkræves af lufthavnsdriftsorganer omfattet af denne BL, skal være godkendt af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.
- 9.2 Ansøgning om godkendelse af lufthavnstakster og takstregulativer skal være Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen i hænde senest den 1. september i året for udløbet af indeværende reguleringsperiode (år n-1). Denne frist kan nedsættes, hvis det accepteres af parterne i forhandlingen. Fristen kan dog ikke nedsættes til mindre end 4 uger. En fristnedsættelse efter denne bestemmelse forudsætter, at fristen for takstregulativets ikrafttrædelse overholdes, jf. pkt. 9.6-9.7. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra denne bestemmelse når det skønnes foreneligt med de hensyn, der ligger til grund for de pågældende bestemmelser, herunder internationale regler på området.
- 9.3 Lufthavnsdriftsorganets ansøgning om godkendelse af lufthavnstakster skal som minimum indeholde følgende:
- 9.3.1 Dokumentation for, at der er gennemført samråd.
- 9.3.2 En redegørelse for eventuelle kommentarer fra lufthavnsbrugerne til de af lufthavnsdriftsorganet påtænkte ændringer af lufthavnstaksterne, jf. pkt. 7.9.
- 9.3.3 En begrundet udtalelse om, hvorvidt de påtænkte ændringer af lufthavnstaksterne er udtryk for et forhandlingsresultat. I bekræftende fald vedlægges parternes takstafale, jf. pkt. 7.7.
- 9.3.4 En begrundelse for væsentlige afvigelser i det relative forhold mellem de individuelle takster i forhold til den tidligere takstperiode.
- 9.4 Lufthavnsdriftsorganets ansøgning om godkendelse af forslag til takster efter pkt. 8.4, skal ud over det i pkt. 9.3 anførte som minimum indeholde følgende:
- 9.4.1 Forslaget til nye takster inklusive begrundelse for den metode, der er anvendt til beregning af lufthavnstaksterne.
- 9.4.2 En opgørelse over de forskellige ydelser og infrastrukturanlæg, som stilles til rådighed til gengæld for de foreslåede lufthavnstakster.
- 9.5 Det er en forudsætning for godkendelse, at taksterne er omkostningsrelaterede, gennemskuelige og ikke-diskriminerende.
- 9.5.1 Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen vurderer på baggrund af ansøgningen, om de påtænkte ændringer af lufthavnstaksterne er udtryk for et forhandlingsresultat.
- 9.5.2 Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen kan bestemme, at de påtænkte ændringer er udtryk for et forhandlingsresultat, selvom en mindre andel af lufthavnsbrugerne ikke kan tilslutte sig ændringerne. Ved en mindre andel af lufthavnsbrugerne forstås en gruppe af lufthavnsbrugere, som tilsammen har op til 20 % af enten lufthavnens samlede starter eller passagerer, eller 20 % af lufthavnsnettes samlede starter eller samlede passagerer, hvis taksterne skal gælde for et lufthavnsnet.

- 9.5.3 Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen vurderer, om taksterne er omkostningsrelaterede, herunder om der på baggrund af parternes SLA efter afsnit 4.4 er en sammenhæng mellem takst-, service- og kapacitetsniveau.
- 9.6 Taksterne kan tidligst træde i kraft 2 måneder efter, at Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har godkendt lufthavnstaksterne, jf. dog pkt. 9.6.1.
 - 9.6.1 Denne frist kan ændres, hvis det er accepteret af lufthavnsdriftsorganet og lufthavnens brugere.
- 9.7 De godkendte takstregulativer træder i kraft den 1. januar.
- 9.8 Kan Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen ikke godkende lufthavnstaksterne, udarbejdes nye takster, der forelægges til godkendelse inden for en af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen fastsat frist. Kan taksterne fortsat ikke godkendes, fastsættes nye takster af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen efter konsultation med lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugere.
- 9.9 Indtil Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har godkendt eller fastsat nye takster, gælder de tidligere takster. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen bestemmer, fra hvilket tidspunkt de nye takster skal gælde, ligeledes efter konsultation med lufthavnen og lufthavnsbrugerne.

10 Ændringer af lufthavnstakster i reguleringsperioden

- 10.1 Ændringer i lufthavnstaksterne, som lufthavnsdriftsorganet og de forhandlingsberettigede lufthavnsbrugere er enige om, skal efterfølgende godkendes af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen. Bestemmelserne i afsnit 9.5-9.7 finder anvendelse.
- 10.2 Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen kan af egen drift, eller efter anmodning fra enten lufthavnsdriftsorganet eller lufthavnsbrugerne, ændre lufthavnstaksterne, hvis der i reguleringsperioden indtræder ændringer i forudsætningerne for:
 - 10.2.1 Parternes aftale om takstfastsættelsen,
 - 10.2.2 Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens godkendelse af lufthavnstaksterne, eller
 - 10.2.3 Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens fastsættelse af indtægtsrammen efter fall back-modellen.
- 10.3 Ændringer i forudsætningerne, jf. afsnit 10.2, kan være, men er ikke begrænset til, væsentlige og uforudsete ændringer i:
 - 10.3.1 Lufthavnens aktivitetsniveau,
 - 10.3.2 Lufthavnsdriftsorganets driftsindtægter eller -omkostninger,
 - 10.3.3 Behovet for investeringer i lufthavnens infrastruktur, servicefaciliteter og udvikling i øvrigt, eller
 - 10.3.4 Lufthavnsdriftsorganets opfyldelse af investeringsplaner.
- 10.4 Ændringer af lufthavnstaksterne i henhold til pkt. 10.2 forudsætter, at lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugerne har forsøgt at nå til enighed.

- 10.5 Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen kan til enhver tid forlange ændringer i lufthavnstaksterne, hvis samfundsmæssige interesser eller overordnede trafikale hensyn berettiger til det.
- 10.6 Ændring af lufthavnstaksterne i henhold til pkt. 10.2 og 10.3 fastsættes efter høring af parterne.

11 Offentliggørelse af takster

- 11.1 Lufthavnsdriftsorganet skal offentliggøre takstregulativet og sikre, at det er umiddelbart tilgængeligt for brugerne.
- 11.2 Lufthavnsdriftsorganet skal fremsende takstregulativet til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen samtidig med offentliggørelsen.

12 Informationsudveksling

- 12.1 Såvel lufthavnsdriftsorganet som lufthavnsbrugerne er forpligtede til at give de oplysninger, herunder de dokumenter, som Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen anmoder om som led i administrationen af denne BL. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen kan på ethvert tidspunkt fra lufthavnsdriftsorganet anmode om eksempelvis oversigter for flerårige perioder over;
 - 12.1.1 Lufthavnsdriftsorganets samlede omkostninger og indtægter fra de luftfartsmæssige anlæg og ydelser,
 - 12.1.2 Lufthavnsdriftsorganets samlede omkostninger og indtægter fra ikke-luftfartsmæssige anlæg og ydelser (kommerciel virksomhed),
 - 12.1.3 Lufthavnsdriftsorganets samlede omkostninger og indtægter for hvert takstområde,
 - 12.1.4 Udviklingen i lufthavnens aktivitetsniveau inden for hvert takstområde, og
 - 12.1.5 De anvendte fordelingsprincipper og -nøgler for anlægsaktiver og driftsomkostninger, herunder om der i perioden er sket ændringer i disse.
- 12.2 Lufthavnsdriftsorganet skal for de oplysninger, der er nævnt i pkt. 12.1.1-12.1.3, dokumentere sammenhængen til lufthavnsdriftsorganets årsrapport. For så vidt angår fordelingen mellem luftfartsmæssige og kommercielle omkostninger samt fordeling inden for takstområder, kan denne foretages baseret på skøn.
- 12.3 Hvis Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen ikke inden for en fastsat rimelig frist modtager de oplysninger, som Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har anmodet om efter pkt. 12.1 og 12.2, træffer Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen sin afgørelse på det foreliggende grundlag.
- 12.4 Lufthavnsdriftsorganet skal ved årlige konsultationer, høre lufthavnsbrugerne, før planer om en ny infrastruktur lægges fast.

13 For sen betaling

- 13.1 Hvis lufthavnstaksten ikke betales rettidigt, kan lufthavnsdriftsorganet opkræve et omkostningsrelateret ekspeditionsgebyr for hver erindringskrivelse.
- 13.2 Der kan endvidere tillægges renter i overensstemmelse med renteloven, jf. luftfartslovens § 71, stk. 3.

- 13.3 Betalingerne med påløbne renter kan inddrives ved udpantning, jf. luftfartslovens § 71, stk. 5.

14 Straf

- 14.1 Overtrædelse af bestemmelserne i pkt. 3.1, pkt. 3.5, afsnit 3.6, pkt. 3.7, pkt. 5.3 og 5.4, pkt. 6.1 og 6.2, afsnit 6.5, pkt. 9.1, pkt. 10.1, afsnit 11, afsnit 12.1 og 12.2, pkt. 12.4, samt pkt. 17.5.4 og 17.5.7, straffes med bøde. Det samme gælder manglende efterlevelse af pålæg efter pkt. 7.5.3.
- 14.2 For overtrædelse begået af selskaber mv. (juridiske personer) kan der pålægges strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel, jf. luftfartslovens § 149, stk. 14.

15 Klageadgang

- 15.1 Afgørelser truffet af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen efter denne BL kan ikke indbringes for transport-, bygnings- og boligministeren eller anden administrativ myndighed, jf. bekendtgørelse om Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens opgaver og beføjelser, klageadgang og kundgørelse af visse af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens forskrifter.

16 Evaluering af modellen

- 16.1 Modellen, herunder de fastsatte vilkår, kan evalueres af Trafik-, Bygge- og boligstyrelsen, så resultatet heraf kan indgå i relation til den efterfølgende reguleringsperiode. I forbindelse med denne evaluering foretages høring af lufthavnsdriftsorganet og lufthavnsbrugere.

17 Ikrafttræden og overgangsbestemmelser

- 17.1 Denne BL træder i kraft den 1. januar 2018.
- 17.2 BL 9-15, 3. udgave af 8. marts 2011, ophæves.
- 17.3 Takstregulativer, som på ikrafttrædelsestidspunktet er godkendt af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen for en bestemt periode, gælder indtil udløbet af denne periode.
- 17.4 Takstregulativer, som skal afløse et gældende takstregulativ, jf. pkt. 17.3, kan uanset pkt. 7.6 og pkt. 9.9. træde i kraft på en anden dato end 1. januar, men skal ophøre ved udgangen af et kalenderår.
- 17.5 For takstregulativer, som skal afløse et gældende regulativ, jf. pkt. 17.3, gælder i øvrigt følgende overgangsbestemmelser:
- 17.5.1 Indtægtsrammeperioden, som er den periode for hvor Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen fastsætter indtægtsrammer i fall-back, udgøres af kalenderårene 2019-2020.
- 17.5.2 Referenceåret er, uanset pkt. 2.12, år 2017.
- 17.5.3 Reguleringsperioden starter i år 2019, dagen efter udløbet af den indeværende reguleringsperiode, og ophører senest den 31. december 2022, uanset pkt. 2.13 og pkt. 8.1.

- 17.5.4 Lufthavnsdriftsorganet skal, uanset pkt. 6.2, senest den 1. februar 2018 redegøre for lufthavnsdriftsorganets omkostninger pr. transferpassager og pr. lokalt afrejsende passager i perioden for 1. januar til 30. september 2017.
- 17.5.5 Informationer fra lufthavnsbrugerne til brug for forhandlingerne skal, uanset pkt. 6.3, fremlægges den 1. januar 2018.
- 17.5.5.1 Prognoserne skal uanset pkt. 6.3.1, 6.3.2 og 6.3.3 starte i år 2018.
- 17.5.6 Informationer fra Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen til brug for forhandlingerne fremlægges, uanset pkt. 6.4, den 1. februar 2018.
- 17.5.6.1 Trafikprognosen skal uanset pkt. 6.4.1 starte i år 2018.
- 17.5.7 Informationer fra lufthavnsdriftsorganet, til brug for forhandlingerne skal uanset pkt. 6.5, fremlægges den 19. marts 2018.
- 17.5.7.1 Den 10-årige plan for udvikling af luftfartsmæssige og kommercielle investeringer i lufthavnen skal upåagtet pkt. 6.5.1 starte i år 2018.
- 17.5.7.2 Den årlige opgørelse over informationerne nævnt i pkt. 6.5.4.1-6.5.4.3 skal omfatte årene 2017-2022, uanset pkt. 6.5.4.
- 17.5.7.3 Redegørelsen over kendte fremtidige ændringer i lufthavnens omkostningsniveau skal omfatte årene 2017-2022, uanset pkt. 6.5.5.
- 17.5.8 Forhandlingerne indledes, uanset pkt. 7.2, den 19. marts 2018 og skal være afsluttet senest den 19. september 2018.
- 17.5.9 Ansøgning om godkendelse af lufthavnstakster skal være Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen i hænde senest den 1. december 2018 uanset pkt. 9.2 og 9.3.
- 17.5.10 Overførselsprocenten af merafkastet i indtægtsrammen sættes, uanset pkt. 8.3.4, i intervallet 30-50 pct.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, den XX. oktober 2017

Carsten Falk Hansen

Jan Albrecht

1. Referencedokumenter

1.1 ICAO, Doc 9082/9 Policies on Charges for Airports and Air Navigation Services, seneste udgave.

1.2 ICAO, Doc 9562/3 Airport Economics Manual, seneste udgave.

1.3 Kommissionens forordning (EF) nr. 1794/2006 af 6. december 2006 om en fælles afgiftsordning for luftfartstjenester som ændret ved forordning (EF) nr. 1191/2010 af 16. december 2010.

1.4 Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2006 af 5. juli 2006 om handicappede og bevægelseshæmmede personers rettigheder, når de rejser med fly.

1.5 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/12/EF af 11. marts 2009 om lufthavnsafgifter.

1.6 Bekendtgørelse nr. 933 af 9. december 1997 om adgang til ground handling-markedet i danske lufthavne.

1.7 De dokumenter, der er nævnt i pkt. 1.1 - 1.6, findes på Trafik-, Bygge og Boligstyrelsens hjemmeside www.tbst.dk, og det dokument, der er nævnt i pkt. 1.6, findes desuden på Retsinformations hjemmeside www.retsinformation.dk.

1.8 De dokumenter, der er nævnt i pkt. 1.1 - 1.2, kan endvidere erhverves ved henvendelse til

ICAO Headquarters, Montreal, Canada

International Civil Aviation Organization (ICAO)

999 Robert-Bourassa Boulevard, Montréal, Quebec H3C 5H7, Canada

Tel.: +1 514-954-8219

Fax: +1 514-954-6077

E-mail: icaohq@icao.int

Customer Services: sales@icao.int

De dokumenter, der er nævnt i pkt. 1.1 -1.6 findes på Retsinformations hjemmeside www.retsinfo.dk og på Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens hjemmeside www.tbst.dk. Oplysning om indholdet af reglerne fås ved henvendelse til:

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen

Edvard Thomsens Vej 14

2300 København S

Telefon 7221 8800

Fax 7262 6790

E mail info@tbst.dk